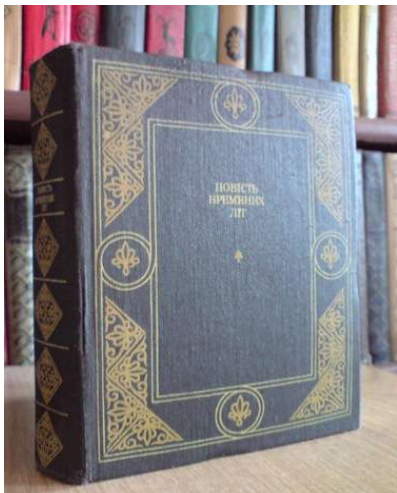

Безсмертя нації у мові

Бібліографічний огляд (до Дня української писемності та мови)

День української писемності та мови щороку відзначається в нашій країні. Це свято було встановлено 9 листопада 1997 року. Цього ж дня православна церква вшановує пам'ять святого преподобного Нестора-літописця. Найвизначнішою працею Нестора-літописця є «Повість временних літ» - це перша у Київській Русі пам'ятка, в якій історія держави показана на широкому тлі світових подій. Нестор довів розповідь з літописних зведень кінця XI століття до 1113 року. Тому преподобного Нестора-літописця можна по праву вважати батьком не лише вітчизняної словесності, а й історії. Несторів літопис за Іпатським списком, який, на відміну від Лаврентійського списку, має виразне українське походження, є в фонді нашої бібліотеки - **Повість**

врем'яних літ: літопис (за Іпатським списком) / Пер. з давньоруської, післяслово, комент. В. Яременко. - К. : Рад. письменник, 1990. - 558 с.

У цьому виданні читач має змогу одночасно одержати оригінальний текст Іпатського списку і переклад сучасною мовою, також, вперше зроблено спробу відтворити епічні оповідання літопису, як віршований український епос періоду Київської Русі, за допомогою сумлінного упорядника і перекладача Василя Яременка дійти до витоків нашої української історії, до першооснов нашої державності, народності.

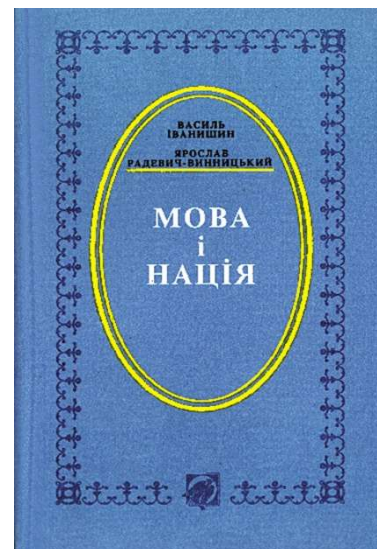
Разом з розвитком писемного слова український народ став великою нацією, здатною вирішувати питання будь-якої складності й ваги. Про роль мови в національному самоусвідомленні, розмірковують доценти Дрогобицького ДПУ у своїй книзі:

Іванишин, В., Радевич-Винницький, Я. Мова і нація: тези про місце і роль мови в національному відродженні. - 3-є вид., доп. - Дрогобич : Відродження, 1992. - 140 с.

Пропонована праця в лаконічній формі тез широко висвітлює мовознавчу проблематику, пов'язану із суттю, роллю та

функціонуванням мови в суспільстві, розкриває механізм денаціоналізації народу на мовному ґрунті, подає науковий матеріал, необхідний кожному громадянину для вироблення мовознавчого світогляду, належного ставлення до рідної та інших мов.

За науковими розвідками лінгвістів, мова української народності почала формуватися ще у VI-IX столітті. Процес унормування загальнонародної української мови вчені відносять до XIII-XIV століття. У різні періоди літературна мова української народності поєднувала в собі елементи давньоруської писемної мови (X-XIII ст.), українсько-білоруської (XIV-XV ст.), слов'яноукраїнської, староукраїнської («простої мови»), церковнослов'янської (XIV-XVII ст.). Інтенсивне формування нової української мови дослідники відносять до другої половини XVIII-XIX століть. Зачинателем сучасної української літературної мови вважається І. П. Котляревський, а основоположником – Т. Г. Шевченко. Пізнання джерел, суті, наслідків цих процесів допомагає зрозуміти пропонований навчальний посібник:

Крижанівська, О. І. Історія української мови: Історична фонетика. Історична граматика: навч. посібник для студентів ВНЗ. - К. : Академія, 2010. - 246 с. - (Альма-матер). В якому, на основі синтезу дослідницьких надбань різноманітних мовознавчих дисциплін, розкрито природний процес формування українського народу і його сучасної мови. Вплив позамовних чинників, простежено становлення та еволюцію мови. Прислужиться фахівцям з історії, народознавства, дослідникам української культури.

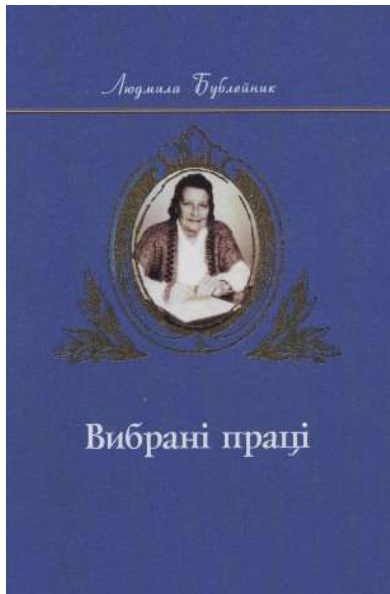
Цікавим доповненням до вищезгаданого дослідження стане видання:

Вихованець, І. Р. Таїна слова. - К. : Рад. школа, 1990. - 284 с.

Про таїну рідного слова, про мовну скарбницю народу, зібрану в словниках, про те, як народжується

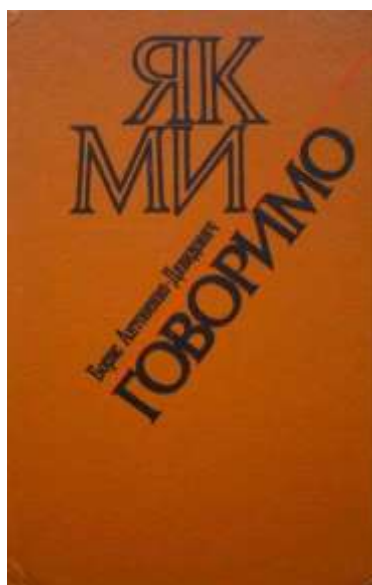
слово, про історію слів, про наші імена й прізвища, назви міст, про взаємозв'язки української мови з іншими мовами розповідає ця книжка. Читачам буде цікаво дізнатися, як, коли і в якій країні з'явилися деякі слова і чому вони примандрували до нас.

Мова – живий організм, вона розвивається за своїми законами, а тому треба у чистоті берегти цей нетлінний скарб. Необхідно згадати діячів української мовної культури, які зробили неоціненний вклад в справу збереження краси та оригінальності рідної мови. Напевно, найбільш відоме читацькому загалу ім'я - Б. Д. Антоненко-Давидович (1899-1984) – відомого українського письменника, мовознавця, чийі праці актуальні і досі своїми глибоко осмисленими порадами у справі розвитку і збагачення української мови.

Який протягом тривалого часу виступав у пресі з популярними бесідами про культуру і чистоту мови. Про все це - у книзі:

Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. - К.: Рад. письменник, 1991. -253 с.

Цей мовний посібник адресується тим, хто дбає про культуру мови й прагне запобігти помилковому слововживанню, перебороти лексичну розбіжність у визначенні однакових понять, уникнути невластивих українській мові зворотів і висловів. У пошуках найкращого мовного еквівалента автор звертається до прикладів з класичної літератури, фольклору й живого народного мовлення. До видання включено роздуми автора про багатющу скарбницю мовної спадщини українського народу.

Наступне ім'я - доктора філологічних наук, професора Волинського державного університету Людмили Бублейник (1934-2013) представлене в нашій бібліотеці двома новими працями:

Бублейник, Л. В. Вибрані праці ; упоряд. і авт. передм. С. П. Муляр, Л. К. Оляндер. - Луцьк : Твердиня, 2013. - 706 с.

У збірник увійшли статті присвячені мовній проблематиці, зокрема семантичним відносинам за ознакою внутрішньої форми в лексиці східнослов'янських мов, лексико стилістичним відповідностям польської та українських мов та перекладам близькоспоріднених мов. Ця книга стане у добрій нагоді кожному, хто цікавиться мистецтвом художнього слова.

Бублейник, Л. В. Світ слова української поезії: монографія. - Луцьк : ВІЕМ, 2011. - 238 с.

У монографії розглянуто деякі з найважливіших стильових параметрів мови української поезії кінця ХІХ початку ХХ ст. Проаналізовано особливості ідіостилю Лесі Українки: функціональне навантаження антропонімів та колоризмів, засобів створення контрасту, роль і місце порівнянь у системі тропів. У розгляді мовотворчості Є. Маланюка увагу зосереджено на характері образних конотацій в ономастичній лексиці, схарактеризовано структуру та семантику "речовинних" метафор, метафоричні складники концепту вітер, лексичні засоби створення мовної експресії та функції звукообразів. Проаналізовано Слово як об'єкт художнього зображення у ЛПни Костенко, поетику контрасту в її ліриці та мовностилістичні особливості роману "Берестечко". Для фахівців у галузі лінгвістики, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться проблематикою художнього мовлення.

Цінним посібником для тих, хто хоче оволодіти нормами сучасної української літературної мови кожному, для кого мова є засобом реалізації знань рекомендуємо книгу:

Культура фахового мовлення: навч. посібник / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги, 2011. -528 с.

У посібнику подано зразки сучасних загальнонавчаних і спеціалізованих документів з описом вимог до їх оформлення та зауваження щодо типових мовленнєвих помилок, які трапляються у

практичному справоведенні; висвітлено загальномовні питання, без знання яких неможливе добре мовлення: комунікативні ознаки доброго мовлення, складні випадки слововживання і словозміни, етичне й естетичне в мові, відомості з історії мови та проблеми її сучасного функціонування, поняття про функціональні стилі тощо. Посібник допоможе студентам, викладачам вузів та середніх спеціальних навчальних закладів, учням і вчителям середніх шкіл, діловим людям - усім, хто користується українською мовою.

Рідною мовою необхідно розмовляти завжди правильно і красиво, писати грамотно. Потрібно завжди пам'ятати, що рідна мова – неоціненне духовне багатство, яке передається від покоління до покоління, об'єднує минуле і прийдешнє, і несе в собі народну мудрість, славу, культуру і традиції. Прислухаємося до порад нашого відомого поета Максима Рильського:

*Як парость виноградної лози,
Плекайте мову.
Пильно й ненастанно
Політь бур'ян.
Чистіша від сльози
Вона хай буде.
Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.*